

**EĞİTİM SİSTEMİNE İLİŞKİN
GENEL DEĞERLENDİRME**

Giriş

Ülkemizde, işkolumuzda ve sendikal hayatımızda yaşanan ekonomik, siyasal ve sosyal sorunlar eğitim-öğretim sistemine doğrudan yansıyor. Eğitim sistemimiz, çalışanların aldığı sefalet ücreti, sağlıksız çalışma ortamı, kalabalık sınıflar, derslik ve öğretmen açığı, öğretmen yetiştirmede görülen yozlaşma, altyapı yetersizliği, tayin ve terfilerde yaşanan keyfilik ve benzeri sorunların kışkacında bunalıyor.

Her alanın kendine özgü sorunları ve sorunlara ilişkin çözüm önerileri olacağı açıktır. Ancak, ülkemizin genel anlamda yaşadığı ekonomik, siyasal ve sosyal sıkıntıların, farklı alanları ortak paydalarda birleştirdiği de bir gerçektir.

Ülkemizi bir bütün olarak ve derinden etkileyen ekonomik kriz, eğitimde diğer alanlara oranla daha sarsıcı sonuçlara yol açmaktadır. Çünkü, eğitim bir ülkenin yönelimlerini ve geleceğini belirlemektedir. Ülkemizin geleceğine, çocuklarımızın yarımına göstereceğimiz duyarlılık, eğitim konusuna göstereceğimiz duyarlılıkla paralellik arz etmektedir.

Eğitimin mevcut durumu, yıllar itibariyle biriken ve bir türlü de çözülemeyen sorunlar ülkenin yönelimlerini olumsuz bir noktaya taşımakta ve geleceğimizi belirsizleştirmektedir. Geçmişini değiştirebilmek olanaklı değildir ama geçmişte yaşananlardan ders çıkartarak geleceğe yön vermek mümkün olabilir.

"Üç maymunu oynayarak" sorunların üstesinden gelinemeyeceği açıktır. Ülkemizdeki yaklaşım ne yazık ki, "Şu okullar olmasa eğitim ne kolay idare edilirdi" anlayışından güç almaktadır. Bu vurdumduymaz ve kolaycı yaklaşım eğitim felsefesi haline getirilmiştir.

Bu güne kadar eğitim alanının sorunlarını çözmek doğrultusunda 'bir arpa boyu yol' bile alınamamıştır. Eğitime ilişkin olarak yapılan 'hamasi' konuşmalar, zamanla yerini vurdumduymazlığa bırakmakta, eğitim sisteminin gereksinim duyduğu köklü değişiklikler 'bir başka bahara' kalmaktadır.

Eğitim Sen 150 bine yaklaşan üyesiyle eğitim iş kolunun en güçlü sendikasıdır. Eğitim Sen, grevli-toplu sözleşmeli, demokratik bir sendikal yaşam talep etmektedir. Çünkü, eğitim emekçisi hem kendi sorunlarını hem de eğitimin genel sorunlarını ancak güçlü ve yaptırımını olan örgütlülükler aracılığıyla çözebileceğinin farkındadır.

Eğitim Sen eğitim emekçilerinin ekonomik, demokratik, akademik, sosyal, siyasal, kültürel, hukuksal, mesleki ve özlük hakları koruyup geliştirmek, yaşama ve çalışma koşullarını insana yakışır bir düzeye çıkartmak istiyor; ülkemizin aydınlık geleceği için bilimsel, demokratik, laik, anadilde ve parasız eğitim sisteminin yerleşmesini amaç ediniyor.

Yaşanan son ekonomik krizler eğitim emekçisinin bir kat daha yoksullaşmasına neden oldu. Bütçeden eğitime ayrılan payın % 60 devalüasyonla reel olarak değer kaybına uğraması, bitme noktasına gelen eğitim yatırımlarının tamamen durmasına yol açmıştır. 2002 bütçesinde eğitime ayrılan payın bir önceki yıla göre düşürülmesi eği-

tim alanındaki sorunların katmerleşeceğini göstermektedir. Alt yapı eksikliği, araç gereç yetersizliği, derslik sayısı ile öğrenci sayısı arasındaki uçurumun getirdiği sorunlar daha da derinleşecektir.

Eğitim sorunlarına genel bakış

Ülkemizdeki eğitim, evrensel insan hakları, uluslararası kabuller ve eğitim biliminin gereklerinden uzaktır. Baskıcı, otoriter ve yasadışı bir anlayış sistemi belirlemektedir. Sistem, kişilikleri bastırılmış, özgüvenini kaybetmiş, itaatkar, tek tip düşünen, düşündüğünü söyleyemeyen, soru sormaktan ve sorgulamaktan korkan bireyler yetiştirmektedir.

Öğrencilere bilgiye ulaşmanın yöntemlerini öğretmekten çok, öğrenciler adeta bilgi hamalı gibi görülmekte ve geleceği açısından anlamı olmayan konuları ezberlemeye mahkum edilmektedir. Öğrenciler eyleyici ve ezberci bir tarza mahkum edilmekte, sınav sıkıştırması içinde okul yıllarını tamamlamaktadır.

Eğitim sistemini eşitsizlik ve adaletsizlik belirlemektedir. Zengin ve yoksul ayrımı bütün çıplaklığı ile eğitime yansımaktadır. Türkiye’de bölgeler, bölgelerin şehirleri, şehirlerin semtleri arasında eğitimden yararlanma konusunda kolay kapanmayacak bir uçurum söz konusudur. Ailelerin gelir düzeyleri çocukların aldığı eğitime doğrudan yansımaktadır. Okul öncesi eğitimden çocukların büyük bir kısmı yararlanamamakta, zorunlu eğitim yaşına gelmiş bütün çocuklar eğitim sistemine dahil edilememekte, dünyanın başka ülkelerinde zorunlu eğitim 12-13 yıl iken, 8 yıllık eğitim ülke çocuklarına çok görülmekte, kimileri 15-20 kişilik sınıflarda eğitim görürken, devlet okullarında eğitim 50-60 kişilik sınıflarda yapılmakta, birleştirilmiş sınıflar ve taşınabilir eğitim hala varlığını korumaktadır.

Türkiye, Gayri Safi Milli Hasılası’ndan ve bütçesinden eğitime ayırdığı pay, okuryazarlık ve okullaşma oranı, öğrenci sayısı ile okul ve derslik sayısı arasındaki orantı, kişi başına düşen eğitim harcaması bakımından dünya ortalamalarının çok gerisindedir. Temel ihtiyaçları karşılamaktan uzak olan Türkiye, eğitimde küme düşme noktasındadır.

Parası olan öğrenci dershaneye giderek yaşlılarından birkaç adım öne geçmekte ve yine parası olan liseden sonra vakıf üniversitelerine devam etmekte, bu da eşitsizliği körüklemektedir. Devlet, kendi okullarını kaderiyle başbaşa bırakılırken vakıf okullarına trilyonlar akıtmaktan çekinmemektedir.

Eğitim sistemi üniversite kapılarında yığılmaya ve sonrasında işsiz üniversite mezunlarının ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı’ndaki ırkçı-gerici kadrolaşma milli eğitim politikasını belirlemektedir. ırkçı-gerici ve şoven bir anlayış başta ders kitapları olmak üzere sisteme yön vermektedir. Ders kitapları konusunda büyük sorun yaşanmaktadır. Kitaplar demokratik, bilimsel ve laik öğeler yerine ezberci, gerici, ırkçı ve cinsiyetçi yönlendirme-

lerle doludur. Kitaplar içerik ve biçimsel olarak yeniden ele alınmalıdır. Ders kitapları, sendika ve üniversite temsilcilerinin de bulunduğu bir kurul tarafından çağa uygun bilgilerle donatılmalıdır. En önemlisi de kitapların sık sık değiştirilmesi önlenmelidir.

Öğretmen yetiştirme, işe alma, ücret durumu ve norm kadro

Öğretmen yetiştirmede yozlaşma yaşanmaktadır; çağın gerekleriyle donanmış, bilimsel ve işlevsel bir öğretmen yetiştirme politikası olduğundan söz etmek olanaklı değildir. Öğretmen yetiştirme modeli olmadığı için, var olanı eleştirmek de anlamını yitirmektedir. Türkiye’de denenmiş öğretmen yetiştirme modelleri (Köy Enstitüleri vb.) bugünün ihtiyaçlarını gözeten bir yerden ve çağın gereklerine uygun olarak yeniden yaşama geçirilmelidir.

Öğretmen yetiştiren fakülteler, olumsuzlukların tipik şekilde yaşandığı kurumlardır. Öğretmen yetiştirme modelinde görülen aksaklıklar, eğitim hanesinde olumsuz olarak yer almaktadır.

Öğretmen yetiştirme, işe alma ve atamalara ilişkin tartışmalar tüm sıcaklığıyla sürmektedir. Sözleşmeli öğretmen çalıştırma ile birlikte esnek zamanlı (birden çok okulda çalışma) çalıştırma eğitim emekçilerinin yaşamının önemli bir parçası oldu.

Norm kadro yönetmeliği ile binlerce eğitim emekçisi en temel insan haklarından yoksun bırakıldı. Aileler parçalandı. Yapılan yanlışları düzeltmek adına öğretmenler birkaç okulda birden görevlendirilerek nitelik ve kalite düşürüldü. Asker, polis, bürokrat eşleri norm kadro dışında tutularak eşitsizliğe ve adaletsizliğe yol açıldı.

Bugün Türkiye’de yürütülen öğretmen yetiştirme yöntemleri ile öğretmen açıklarını kapatmak olanaklı değildir. Öğretmen yetiştiren kurumların eğitim programları öğrenciyi merkeze alan öğrenme tekniklerine göre düzenlenmelidir.

Eğitimde Kadrolaşma

Devlete bağlı bütün kurumlarda olduğu gibi, eğitim alanında da ırkçı-gerici bir kadrolaşma mevcuttur. Özellikle 12 Eylül Askeri Rejimi dönemi ve sonrasında yöneticilik görevlerine atama ve yükselmelerde siyasal ve ideolojik tercihlerin (Türk-İslam sentezci) belirleyici olduğu bilinmektedir. Okul müdürlüğünden, bakanlığın en üst kademesine kadar eğitim kurumlarının bütün kademelerine çoğunlukla bu nitelikte kişiler atanmıştır.

Kadrolaşmanın temelinde eğitim sisteminin önemi yatmaktadır. Eğitime hakim olan anlayışın Türkiye’ye de hakim olacağı açıktır. Bu durum özellikle sağcı partilerin iştahını kabartmıştır. Sağcı partiler eğitimin her kademesine nüfuz etmeyi neredeyse birincil görev saymışlar ve yıllar itibarıyla bunun gereklerini yerine getirmişlerdir. Sonuç almadıklarını da söylemek olanaklı değildir.

Kadrolaşmanın bir başka nedeni de kişisel çıkar sağlamak, kuruma ait belirleyici mevkilerde olmak ve yandaşlara kamunun olanaklarını peşkeş çekmek isteğidir.

Dikkat edilecek olursa koalisyon hükümetlerinin kuruluş aşamalarında, partilerin öncelikle pazarlık konusu yaptığı bakanlıkların başında Milli Eğitim Bakanlığı gelmektedir. Bunun nedeni açıktır. Eğitim, bir toplumun geleceğinin şekillenmesinde önemli bir olgudur. Ders programlarından, ders kitaplarına, eğitim süreci ile ilgili kararlardan uygulama aşamalarına kadar bir çok erki elinde tutmak, belirleyici olmak, siyasal anlamda öngörülen birey ve toplumsal yapılanma için hayati derecede önemlidir.

Burada şunu özellikle belirtmek gerekiyor. Özelleştirme yönelimiyle birlikte okullar, eğitim kurumları büyük paraların döndüğü birer işletme halini almıştır. Servisler, dergi, kitap, zorunlu bağış yoluyla sağlanan paralar ve öğrencilerden bir çok biçimde alınan paralar bir çok kişinin iştahını kabartmıştır. Buna ulaşma, bundan yararlanma bir başka kadrolaşma nedeni olarak görünmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı'nda daha çok gerici ve çağdışı zihniyete sahip kadrolar işbaşındadır. Zaman zaman bakanlar değişse de bakanlıkta oluşturulmuş kadro eğitim politikalarının belirlenmesinde etkili olmaktadır. Bunun sonuçlarını bugün bütün Türkiye toplumu yaşamaktadır. Yaşadığımız ekonomik, sosyal ve siyasal bir çok sorunun temelinde eğitimin niteliği ve düzeyinin düşüklüğü yatmaktadır. Salt siyasi ve ideolojik tercihlerle yapılan atamalar, eğitim biliminin gerekleri doğrultusunda davranan yöneticiler değil, kendi siyasi beklentileri doğrultusunda davranan, ona göre karar veren bir yönetici kitlesi yaratmıştır. Bu durum eğitim yöneticisi düzeyini düşürmüştür. Yaptığı işin gereklerini, sorumluluklarını önemsemeyen bir yönetici profili ortaya çıkarmıştır. Partizanca davranışlar yaygınlaşmış, iş barışı ve iş verimi düşmüştür.

Eğitimde bilimsel yöntem, gelişme ve demokratik ilişkiler yerine, otorite, itaat ve kapalılık amaç haline gelmiştir. Partizanca yapılan atamalar, eğitim alanında gerekli değişim ve yenilenmeyi kavramış kişilerin bu alandan uzaklaştırılması gibi bir sonuç da getirmiştir.

Kadrolaşmayı önlemenin yolu, adil ve eşit bir temelde işe alma, tayin-nakil ve yükselme düzenlemesi (yasa ve yönetmelikler) yapmaktan geçmektedir. Bu çerçevede objektif kriterler belirlenmelidir. (Öğrenim durumu, liyakat, deneyim, başarı vb.)

Siyasal erki elinde bulunduranların keyfiyetine yer verecek bütün boşluklar kapatılmalıdır. Yani subjektifliğe dayanan ölçütlerin atama ve yükselmelerde etkisi olmamalıdır. Objektif ölçütlerle belirlenmiş kişiler arasından, o kurumdaki çalışanların seçme hakkını gözetken bir yönetici belirleme anlayışı yabana atılmamalıdır.

MEB yönetimi elbette demokratik olmalıdır. Bu bizim açımızdan tartışılmaz bir durumdur. MEB örgütlülüğü katılımcı, hantallıktan arındırılmış, insan kaynaklarını verimli kullanan bir yapılanmaya kavuşturulmalıdır. Demokrasiyi içselleştirmiş, eğitim biliminin gereklerini kavramış kişiler demokratik mekanizmaların işletildiği bir zeminde yönetim kademelerinde yer almalıdır.

Herkese nitelikli kamusal eğitim

Kamusal eğitim, temel bir insan hakkıdır. Devletler yurttaşlarına parasız ve nitelikli bir eğitim vermekle yükümlüdür. Ne yazık ki bugün böylesi temel bir hak, piyasa koşullarında ve rekabetçi bir anlayış ile düzenlenmeye çalışılmaktadır. Ancak, parası olanın okuyacağı, olmayanın ise bu hakkı kullanamadığı bir çark işletilmek istenmektedir. Bu, eğitim hakkından yararlanma ve kullanma noktasında belli bir azınlığa ayrıcalık tanımadır. Bu tür bir tercih ise; eğitimde olanak eşitliğini zedelemekte, aynı zamanda Anayasanın eşitlik ilkesine de ters düşmektedir.

Kayıt parası, katkı payı, harç vs. türü katılımlar bu eşitsizliği derinleştirmekte, ekonomik bakımdan güçlüden yana bir belirleyiciliğe neden olmaktadır. İşte bu savlardan hareketle okul öncesi eğitimden yüksek öğrenimin sonuna kadar parasız eğitim diyoruz.

1995 yılından bu yana okullarda katkı payı adı altında öğrencilerden alınan paranın bir yıllık tutarı trilyonları bulmaktadır. 50 bin lirayla başlayan katkı payı, 2001-2002 eğitim yılında 1 milyon liraya kadar yükselmiştir..

Türkiye'deki eğitim-öğretim sistemi nitelikli olmaktan uzaktır. Sistem, öğrencilerin bilimsel düşüncelerini engelleyen, araştırmacı yönlerini bastıran, sanatsal yaratıcılıklarını, yeteneklerini körelten, bilgiye ulaşmanın yöntemlerini öğretmekten çok ezberci ve yarışmacı bir anlayışla düzenlenmiştir. Okulda öğretilen bilgiler, yaşamı kolaylaştırmaktan uzaktır ve yalnızca not almaya dönüktür.

8 yıllık zorunlu ilköğretim

Dünyayı pek çok ülkesinde temel eğitim en az 9 yıl olarak uygulanmaktadır. Ülkemizde 8 yıllık eğitime geçilmiş olması bir olumluluktur. Uygulamanın 3.6 olan eğitim yılı ortalamasını yükselteceğini söyleyebiliriz. Ancak, 1997-98 eğitim-öğretim yılında başlayan 8 yıllık zorunlu ilköğretim, sorunların ortadan kalkmasını sağlayamamıştır. Çünkü, eğitim politikalarına yön veren egemen anlayış değişmemekte direnç göstermektedir.

8 yıllık eğitim ile başlatılan "Eğitime Katkı Payı" uygulamasında hedeflenen sonuçlara ulaşılamamıştır. Şu ana kadar bu yolla toplanan para miktarının 1 katrilyon 500 trilyon olarak gerçekleştiği kaydedilmiştir. Toplanan kaynağın, ihtiyaçları gözeterek yerinde, zamanında ve işlevsel olarak kullanılmasına ilişkin kaygılar sürmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı ile Maliye Bakanlığı'nın açıklamalarında, toplanan katkı payının başta bütçe açıkları olmak üzere başka alanlara ulufe olarak dağıtıldığı belirtilmektedir. Bu anlayışın sürmesi halinde, hedeflere ulaşmak 'çok uzak bir bahara' kalacak gibi görünmektedir

8 yıllık zorunlu ilköğretimin kısa plan hedefleri arasında, bilgisayar laboratuvarlı okullar, 30 kişilik sınıflar, 190 bin öğretmen alımı ve 140 bin derslik yapımı bulunuyordu.

Bugün gelinen nokta, bu hedeflerin çok gerisinde kalındığını gösteriyor. Bu uygulama kapsamında, 136 bin öğretmen alınmış, 106 bin derslik yapılmış ve bilgisayarlı okul sayısı da 2000'de kalmıştır. Program hedeflerine ulaşamamış ve yatırımlar gerçekleştirilememiştir.

8 yıllık eğitim uygulamasında yaşanan karmaşa devam etmektedir. 8 yıllık eğitime geçilmesinin olumlu bir adım olduğunu daha önce tespit etmiş ama uygulamadaki aksaklıkları ve yapılması gerekenleri aktarmıştık. 8 yıllık eğitimin başarılı olmasının önkoşulu devletin eğitime bakış açısının değişmesi, kaynak aktarımının sağlanması, her türlü ihtiyacın giderilip, bilimsel gereklerin yerine getirilecek bir zemin oluşturulmasından geçmektedir.

Öğrenci Seçme Sınavı

Üniversite sınavı, üniversiteye geçiş sistemine dair bir çok tartışmayı beraberinde taşıyor. Sınava giren gençler ve aileleri 'yanlış/doğru hesapları' içinde kendilerini nasıl bir geleceğin beklediğini öğrenmeye çalışıyorlar. Milyonlarca genç hayal kırıklığı ve bir üniversiteye girmenin düşleri arasında duygu karmaşası yaşıyor. Ancak biliyoruz ki, sınava giren gençlerin % 80'i kazanamamanın umutsuzluğunu ve hayal kırıklığını yaşıyor; umutlar bir başka sınava taşıyor.

Sınavı gelecek umutlarının gerçekleşmesinin tek yolu olarak görmek, yaşamın tek boyutlu yorumlanmasına neden olmaktadır. Mutsuzluğun bir başka kaynağı da burada yatmaktadır. Bu tür bir beklenti, sorunlar karşısında çözüm üretememeyi beraberinde getirmektedir.

Başarı ya da başarısızlığın 3 saatlik bir sınav ile ölçülmesi ve sınav sonuçlarının yaşamsal varlık yokluk nedeni sayılması, acımasız ve adaletsiz olduğu kadar bilimsellikten uzaktır. Bu adaletsiz ve eşitsiz sistemin gençlerimizi psiko-sosyal yönden hırpalamasının önüne geçilmelidir.

Sınavda bölgeler, iller ve illerin okulları arasında çok büyük farklılıklar bulunmaktadır. Ailelerin gelir durumu da başarıyı(!) etkilemektedir. Yapılan bir ankette üniversiteyi kazananların % 86'sının dershaneye gittiği, % 20'sinin ise özel ders aldığı açığa çıkmıştır.

Aynı şekilde bir başka araştırma sonucunda ise Fen, Anadolu, Özel, Süper, Öğretmen Liseleri ve Teknik Liselerin üniversiteye öğrenci göndermede ilk 6 sırayı aldığını ortaya koymaktadır. Ayrıca sınıf ve öğrenme ortamlarının iyi olduğu, öğrenmeyi kolaylaştırıcı teknolojik bilişim araçlarının kullanıldığı ortamların diğerlerine göre avantaj sağladığı da bilinmektedir.

Türkiye, yükseköğretimde okullaşma ve yatırım sıralamasında Ürdün ve Şili'den sonra gelmektedir. Türkiye'nin GSM hasılasında yüksek öğretime ayırdığı pay tarihin hiçbir döneminde % 1 bile olmamıştır.

Yüksek öğretim alanı tamamen yeni dünya düzeninin dayattığı koşullara terk ediliyor. IMF istediği için araştırma fonları kaldırılarak üniversitenin eli kolu bağlanmak isteniyor.

1985'te liseye devam edenlerin sayısı 1.1 milyon iken 1995'te bu sayı 2.2 milyona çıkmıştır. 10 yılda rakamlar ikiye katlanırken, 1985-1995 arasında sınava girenlerin sayısı 400 ile 500 bin arasındadır. 2001'de ise bu sayı 1.475.000 bine çıkmış bulunmaktadır. Talep sürekli artarken kapasite buna yanıt vermemekte, bu nedenle de dershaneler veya başka tür özel kurslar önem kazanmaktadır.

Okul kitapları rant değil ders aracı olmalıdır

Her yıl ders kitaplarına % 40-50 oranında zam yapılmaktadır. 2002 yılında öğrencilerin kullandığı kitap sayısının ortalama 6 olduğu düşünülürse, 15 milyon öğrencinin 90 milyon adet kitap satın aldığı anlaşılacaktır. Kitaba yapılan harcama ise yüz trilyonları bulmaktadır. Bu rakamlar, ders kitaplarının öğrenimi kolaylaştırıcı araç olmaktan çıkıp büyük rant getirisine dönüştüğünü göstermektedir.

Ders kitaplarına ilişkin bir başka tartışma noktası ise; içerik, kapak, dizgi, dağıtım ve basıma yöneliktir. Kitaplar kalitesiz basılmaktadır. Yapılan zamların kitapların kalitesine yansıtacağına dair beklenti her zaman boşa çıkmaktadır. Zamlar, yalnızca etiket üzerinde bir değişiklik anlamına gelmektedir.

Ders kitaplarında kaliteyi arttırmak ve rüşvet söylentilerinin önüne geçmek için, ders kitapları, üniversitelerin ilgili fakültelerince oluşturulan ve içerisinde eğitim sendikalarının seçtiği yeterli sayıda öğretmen ve eğitimcinin bulunduğu bir kurul tarafından yazdırılmalıdır.

Kitaplar sık sık değiştirilmemeli en az beş yıl süreyle okutulmalıdır. Öğrenci ve öğretmenler geçmiş yıllardan kalma ve süresi dolmamış, kullanılabilir durumda olan kitapları kullanmalıdır. Okullar bu tutumu özendirecek önlemler almalıdır. İlköğretimde ders araç ve gereçleri ile kitaplar ücretsiz olmalıdır. Ders kitapları içerik ve biçimsel olarak yeniden ele alınmalıdır. Bilimsel, demokratik ve laik bir eğitim için kitapların içeriği gözden geçirilmeli; ezberci, ırkçı, gerici ve cins ayrımcı olan bilgiler ayıklanmalıdır. Ders kitapları demokratik temsil ile gelen kurallardan yazılmalıdır. Kitapların içeriğinde yer alan her türlü ırkçı, cins ayrımcı, ezbere dayalı ve yaşamla bağı olmayan bilgiler ayıklanmalıdır. Bilgiler bireyi yaşama hazırlayıcı ve bireylerin yeteneklerini açığa çıkarmaya yönelik olmalıdır. Milli Eğitim Bakanlığı kitap sorunu ile ilgili sendikamız ile ilişki içinde olmalı, konuya ilişkin önerilerimiz değerlendirilmelidir.

Genel değerlendirmeler ışığında istemler

- Eğitim emekçilerinin çalışma ve yaşam koşulları düzeltilmeli, insanca yaşayacak bir ücret verilmelidir.

- Çalışanların örgütlenmeleri önünde engel olan yasalar kaldırılmalıdır. Yeni yasa grev ve toplu sözleşme içerecek, bütün kamu çalışanlarını kapsayacak, özgürlükçü, demokratik, ve katılımcı bir anlayış ile yeniden düzenlenmelidir.

Eğitim Sen 2000-2002

- Kamusal eğitim hakkını savunma sadece Türkiye ile sınırlı değil, evrensel boyutadır. Bütün ülkelerde savunulmaktadır. Yurттаşların eğitim ve ğretim hakkını korumaya yönelik önlemler alınmalıdır.

- Küreselleşme ile birlikte yaşam alanlarımız çeşitliliğini yitirmekte, çevre ve doğa hızla kirlenmektedir. Çevre ve doğayı koruyacak önlemler ivedilikle alınmalıdır.

- Ulusal ekonomiler uluslararası tekelin insafındadır. Bu ekonomik sistemden etkilenen bütün sosyal alanlarda (eğitim, sağlık, sosyal güvenlik) nitelikli ve sosyal devlet anlayışına uygun köklü değişiklikler yapılmalıdır.

- Öğretmen yetiştirme meslek etiği ile işe alma ülkenin gereksinimleri gözetilmeden yeni liberal ekonomik programlara göre planlanmaktadır. Bu tutum terk edilmelidir.

- Değişen, gelişen çağın koşullarını ve bilimsel bilgiyi özümseyecek, öğrenmenin yöntemlerini öğretecek öğretmenler yetiştirilmelidir. Öğretmen yetiştirmeye yönelik eğitim niversiteleri uygulaması başlatılmalıdır.

- Teknolojik gelişmeler ile ortaya çıkan yeni bilgi araçları ve bilgisayarlı eğitim, öğrenme ortamlarına taşınmalıdır.

- Nüfus artışı ve genç nüfus oranının yüksek olduğu Türkiye'de, okul ve derslik sayıları, fiziki alt yapı yeterli düzeye çıkartılmalıdır.

- Sınıflar 30 öğrencili düşünüldüğünde 151 bin dersliğe ihtiyaç olduğu açığa çıkmaktadır. Bu açığ gerekli yatırımlar yapılarak süratle kapatılmalıdır.

- Öğretmen açığı devam etmektedir. Bu yıl ataması yapılan 33 bin ğretmen ihtiyacı karşılamaktan uzaktır. Öğretmen açıkları bir an önce kapatılmalıdır.

- İdari yapı demokratik bir tarzda yeniden yapılandırılmalıdır. Çalışanlar kendi yöneticilerini kendileri seşmelidir. Çalışanlar eğitimin her aşamasında kararlara katılmalıdır.

- Türkiye toplumunu oluşturan bütün insanların kendi anadillerini ve kültürlerini kullanabilmelerinin olanakları yaratılmalıdır.

- Okul ncesi eğitim iki yıl olarak yaygınlaştırılmalıdır.

- Eğitim ve ğretim sistemi 9 yıl temel eğitim ve 4 yıl ortaöğretim olmak üzere toplam 13 yıl kesintisiz olarak düzenlenmelidir.

- YK kaldırılmalı, yükseköğretim özerk, demokratik ve bilimsel bir yapıya kavuşturulmalıdır. Üniversiteye giriş sistemi yeniden ele alınmalıdır.

- Orta ğretimde eğitim araştırma kurulları oluşturulmalı, bu kurulların verilerine göre ortaöğretimde ilgi ve yeteneği esas alan program türleri uygulamaya konmalıdır.

- Bu programa uygun olarak orta öğretimdeki lise anarşisine son verilip, çok amaç-

Eğitim Sen 2000-2002

lı liseler uygulamasına geçilmelidir. Orta öğretimdeki dersler zorunlu ve seçimlik dersler olarak planlanmalı, ders geçme-kredili sistem programına geçilmelidir.

- Yüksek öğretimin planlaması ve programlar ortaöğretimin kredili sistemi ile ilişkilendirilmeli, 4 yıl olarak önerdiğimiz çok amaçlı orta öğretim süreci teknik, fen, sosyal ve sanatsal alanlardan oluşmalıdır.

- 9 yıl olarak önerdiğimiz temel eğitim ise, ağırlıklı olarak rehberlik ve yöneltme ile davranış eğitimine dayandırılmalıdır.

- Okullaşma ve derslik sayıları arttırılmalı, öğrenci sayıları azaltılıp, ikili eğitim öğretimden normal eğitim-öğretime dönülmelidir. Belli branşlarda yaşanan öğretmen açıkları kapatılmalıdır.

- Üniversiteye geçiş sistemi yeniden düzenlenmelidir. Düzenlemede, 4 Yıllık lisans programları için puanlama ve kredilendirme katsayısı esas alınmalı, üniversiteye giriş süreç içinde sınavsız olmalıdır.

- M.Y. Okulları YÖK bünyesinden çıkarılıp MEB'e bağlanmalıdır. M.Y.Okulları uygulama yapılabilecek alanlarda açılmalıdır. Bu okulları paralı hale getirme girişimleri durdurulmalıdır.

- Bütün eğitim öğretim süreçleri bilimsel, demokratik, laik ve parasız esaslar ölçüt alınarak düzenlenmelidir.

- Başta 12 Eylül döneminin ürünü olan anayasa olmak üzere tüm anti demokratik yasalar, disiplin yönetmelikleri, genelgeler demokratikleştirilmeli, cezalar ve sürgünler geri alınmalı, eğitim emekçilerinin siyaset yapmasının önündeki engeller kaldırılmalıdır.

Sonuç yerine:

Eğitim öğretim sistemi, niteliği olmayan, yönlendirme ve rehberliği geliştirmekten, öğrencilerin bilimsel düşünmesini sağlamaktan, sanatsal yaratıcılıklarını ve yaşamsal becerilerini ortaya çıkartmaktan uzaktır. Ezberci, eleyici ve yalnızca sınavlara odaklanmış bu eğitim sisteminde fırsat eşitsizliği her geçen yıl daha da derinleşmektedir.

Öğrenciler, veliler, toplumun bütün duyarlı kesimleri olarak milyonlarca gencin üniversite kapılarında yığılmasına neden olan sistemi sorgulamakla yükümlüdür. Çünkü mevcut sistem, genç bir nüfusa sahip olan ülkemizi psikolojik ve sosyolojik sıkıntıların girdabında tutuyor. Sistem, yüksek öğretim alanına gerekli yatırımları yapmıyor, istihdam sorununu bir türlü çözemiyor ve diplomalı işsizler ordusunun oluşmasına neden oluyor.

Eğitim sistemini siyasal, ekonomik sistemden ayrı düşünmek olanaklı değildir. "Deveye sormuşlar neren eğri, nerem doğru ki" demiş. Bu yüzden eğitim sistemindeki

Eğitim Sen 2000-2002

aksaklıklar ve yanlışlar ¼lkemizin ekonomik, siyasal ve k¼lt¼rel sistematiği içinde değerlendirilmeli, öz¼m önerileri de lokal tedbirlerden daha çok kökl¼ ve radikal değişikler boyutunda ele alınmalıdır.

B¼t¼n bu sonuçlar okul öncesi eğitimden başlayarak eğitim öğretim sisteminin yeniden yapılanmasının zorunlu olduğunu göstermektedir. Önerdiğimiz modelin yaşıama geçirilmesi durumunda önümüzdeki yıllarda üniversite kapılarında oluşun yığılmalar azalacak, bu alanda yapılacak yatırımlar ve yeni istihdam alanlarının yaratılması sonucu yüksek öğretime giriş sorun olmaktan çıkacak, sınavlı sistem sona erdirilecektir.